

6. Русін В.М. Проблеми казначейського обслуговування бюджетів та шляхи їх вирішення / В.М. Русін // Наука й економіка. – 2008. – №3 (11). – С. 65–69.

e-mail: pantso_n@mail.ru

Панцьо Н.А., головний державний ревізор-інспектор відділу обслуговування платників Тернопільського відділення *Офісу великих платників податків Державної фіскальної служби*

ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ

Pantso N.A., *Chief State Inspector of the Payer Service Department of the Ternopil Branch of the Office of Large Taxpayers of the State Fiscal Service*

WAYS OF REFORM PERSONAL INCOME TAX IN UKRAINE

Фінансовою основою функціонування будь-якої демократичної держави є податки, адже саме вони формують більшу частину бюджетних доходів і забезпечують фінансування видатків. Зрештою, податки виступають не лише джерелом наповнення бюджетів, а й інструментом державного регулювання економіки, тому виконують важливу роль як у забезпеченні фінансової стабільності держави, так і в досягненні соціального добробуту громадян. У цілому податкова система України вже сформувалась, хоча, заважаючи на низку недоліків, її слід розглядати як таку, що потребує радикального реформування [1, с. 54].

Невідповідність податкових надходжень фінансовим потребам держави загострює проблему підвищення ефективності адміністрування податків. В умовах динамічних змін, нестабільності економічної ситуації та низького рівня податкової дисципліни в Україні особливого значення набуває створення такої системи адміністрування податків, яка б відповідала потребам соціально-економічного розвитку держави, забезпечила зниження податкового навантаження, ініціювала поживавлення ділової активності суб'єктів господарювання, стимулювала інвестиційно-інноваційну діяльність і заохочувала платників до своєчасної сплати податків.

Одним з податків, на який необхідно звернути увагу в контексті податкової реформи, є податок на доходи фізичних осіб. Будучи основою фор-

мування дохідної бази бюджету, його значення у фінансовому забезпеченні видатків тільки зростатиме [2, с. 40]. Утім, як свідчать вітчизняні вчені-економісти, другорядність цього податку обумовлена: по-перше, недосконалістю конструкції фіскального механізму; по-друге, низьким рівнем доходів переважної більшості громадян; по-третє, неготовністю платників до сплати через низький рівень довіри до держави [3, с. 38]. Їх вирішення лежать в основі мети публікації.

Необхідно звернути увагу на те, що реформи, які здійснюються у сфері оподаткування доходів громадян у різних країнах світу, включають такі основні напрямки як розширення об'єкта оподаткування, зниження податкових ставок, застосування прогресії при побудові їх шкали. Це обумовлено, з одного боку, необхідністю підвищення трудової активності населення й забезпечення справедливого оподаткування суб'єктів, що володіють різними рівнями доходів, а з іншого боку – посиленням боротьби з ухиленням від оподаткування. Згадані аспекти в першу чергу мають бути враховані при вдосконаленні механізму справляння податку на доходи фізичних осіб.

Як відомо, сучасне світове податкове законодавство використовує для обчислення прибуткового податку прогресивну шкалу ставок, яка представляє собою виражену у відсотках частку податку стосовно об'єкта оподаткування, що зростає в міру збільшення розміру доходу платника податків. Прогресивні податкові ставки у більшій мірі демонструють один з найважливіших постулатів податкового права – принцип справедливого оподаткування. Відтак впровадження прогресивної шкали податкових ставок в Україні дасть змогу знівелювати диференціацію доходів громадян і забезпечить бюджети стабільними ресурсами [2, с. 48].

Іншим варіантом модернізації механізму справляння податку на доходи фізичних осіб, який має право на існування, може бути диференціація ставок податку залежно від джерел отриманого доходу, а саме запровадження менш прогресивної шкали оподаткування для трудових доходів населення. Для нетрудових доходів громадян, отриманих у вигляді відсотків на вкладений капітал, здачу майна в оренду, нараховані депозити й інше, необхідно ввести диференційовані ставки – від 15% до 25%. Адже це доходи, отримані без вкладання фізичної праці та не пов'язані із погіршенням здоров'я та стану людини і не потребують достатньо вагомих зусиль;

За прикладом зарубіжного досвіду у майбутньому доцільно розвивати різні варіанти системи оподаткування доходів громадян, в тому числі актуальним є сімейне оподаткування. Воно передбачає зменшення ставок податку для працюючого населення, яке має на утриманні неповнолітніх дітей, інвалідів й інших соціально-незахищених верств населення. Такий підхід дозволить зменшити надання соціальних трансфертів окремим пільговим категоріям громадян. Разом з тим, це не допустить виникнення поширеної у нашій державі ситуації, яка в економічній теорії іменується проблемою «безбілетного пасажира».

Неправомірною є норма законодавства, яка передбачає сплату податку на доходи фізичних осіб не за місцем їх фактичної діяльності, а за місцем реєстрації. Такий підхід сприяє значному обсягу мобілізації цього податку у великих містах, а районні центри й інші адміністративно-територіальні одиниці позбавлені таких надходжень. Це не дає змогу розвинути ідею, що кожен громадянин країни з демократичним поступом у майбутнє повинен усвідомлювати необхідність сплати податків. Будучи конституційним обов'язком, цей процес має утвердитись у світогляді платників як засіб забезпечення суспільного добробуту, а не бути способом зменшення їх доходів.

Вагомою ділянкою роботи в частині реформування системи оподаткування доходів громадян в Україні є податковий контроль, а тому сьогодні повинні бути спрямовані зусилля органів фіскальної служби на забезпечення його ефективності та результативності. Зокрема, необхідно: вдосконалити боротьбу з незаконним ухиленням від сплати податків та нелегальною мінімізацією податкових зобов'язань; підвищити фінансову та адміністративну відповідальність за результатами виявлених правопорушень; цілеспрямовано відбирати для проведення перевірок найбільш частих порушників податкового законодавства.

Література:

1. Письменний В.В. Податкова система України: сучасний стан і шляхи реформування / В.В. Письменний // Світ фінансів. – 2009. – №4. – С. 54–59.
2. Письменний В.В. Перспективи впровадження в Україні прогресивної форми оподаткування доходів фізичних осіб / В.В. Письменний // Вісник Львівської державної фінансової академії. – 2009. – №17. – С. 40–48.

3. Мельник В.М. Фіскальна ефективність податку з доходів фізичних осіб в Україні: можливості зростання / В.М. Мельник // Фінанси України. – 2007. – №12. – С. 38–48.

4. Ставки оподаткування доходів фізичних осіб в деяких країнах освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://excitingfinance.com>.

5. Небильцова В.М. Оподаткування доходів фізичних осіб в Україні в порівнянні зі світовим досвідом / В.М. Небильцова, Н.В. Остапенко // Наукові праці НУХТ. – 2012. – №44. – С. 196–203.

e-mail: pachva@ber.te.ua

Пачва І.С., *головний спеціаліст Управління Пенсійного фонду України в Бережанському районі*

СПІВПРАЦЯ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ З ОРГАНАМИ ВЛАДИ ТА СОЦІАЛЬНИМИ ПАРТНЕРАМИ

Pachva I.S., *The Main Specialist of Pension Fund of Ukraine in Berezhany district*

COOPERATION OF PENSIONABLE FUND OF UKRAINE WITH AUTHORITIES AND SOCIAL PARTNERS

Попри те, що Пенсійний фонд України (ПФУ) є самостійним органом державної влади, має свої завдання і функції, а також визначений набір засобів та інструментів для їх виконання, він не може діяти ізольовано від інших державних органів і громадськості, ефективність взаємодії з якими впливає на якість та результативність його роботи.

Взаємодія Пенсійного фонду з місцевими органами виконавчої влади полягає в тому, що вони спільно відповідно до Конституції та законів України реалізують державну політику щодо соціального забезпечення та соціального захисту громадян і в першу чергу малозабезпечених. Найбільш тісною має бути взаємодія Пенсійного фонду з органами державної влади, місцевого самоврядування, громадськими організаціями у виданні спільних актів або у погодженні їх проектів.

Важливою є співпраця ПФУ з соціальними партнерами: Федерацією профспілок України та Федерацією роботодавців України. Таке співробітництво здійснюється в організаційній, аналітичній, законотворчій, право-